Dječji vrtić „Leptirići“ Podravske Sesvete

Adresa: Trg kralja Tomislava 14, Podravske Sesvete

tel. : 048-733-146

e- mail:

PLAN I PROGRAM ODGOJNO - OBRAZOVNOG RADA DJEČJEG VRTIĆA „LEPTIRIĆI“ PODRAVSKE SESVETE
-u osnivanju-

Autorice Programa:

Tanja Žarić, dipl. pedagog, prof.

Snježana Tišljarić, bacc. predškolskog odgoja

Lektorirala:

Tanja Žarić prof.

Podravske Sesvete, 1. lipnja 2020.

1. UVOD

Dječji vrtić „Leptirići“ Podravske Sesvete (u daljnjem tekstu: Dječji vrtić) osniva se 2020. godine, na adresi Trg kralja Tomislava 14, Podravske Sesvete kako bi u organiziranom smještaju provodio zadaće skrbi i njege, odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi s područja Općine Podravske Sesvete, a prema mogućnostima i potrebi drugih jedinica lokalne uprave i samouprave.

Osnivač vrtića je Općina Podravske Sesvete.

Program odgojno- obrazovnog rada vrtića oblikovali smo poštujući važeće zakonske propise i pravilnike u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i suvremena shvaćanja ranog razvoja djeteta te procesa njegova odgoja i obrazovanja u predškolskoj ustanovi, što znači da dijete doživljavamo kao cjelovito biće koje ima svoje specifične interese i potrebe, stvaralačke i izražajne potencijale, prava, obiteljski i kulturološki kontekst iz kojeg dolazi te koje je od najranije dobi sposobno biti aktivan i ravnopravan sudionik procesa učenja i konstruiranja vlastitog znanja te oblikovanja života zajednice vrtića.

Također, program podržava aktivnu ulogu i partnerske odnose obitelji djece i vrtića, kao i otvorenost prema široj i užoj društvenoj zajednici. Program je prilagodljiv uvjetima i kulturi sredine u kojoj djelujemo.

Kod naših praktičara (odgojitelja i stručnih suradnika uključenih u program) razvijat ćemo spremnost na kontinuirano učenje i unapređivanje prakse kroz akcijska istraživanja te refleksivno i samorefleksivno promatranje odgojno-obrazovnog procesa.

Zadaće:

a) u odnosu na dijete
   - očuvanje i briga za tjelesno, psihičko i duhovno zdravlje djeteta
   - razvoj emocionalne stabilnosti
   - razvoj pozitivne slike o sebi
   - razvoj socijalne kompetencije
   - razvoj komunikacije, slobode izražavanja i stvaranja
   - razvoj kreativnosti
   - razvoj intelektualnih sposobnosti

b) u odnosu na sudionike odgojno-obrazovnog procesa

- podizanje stručne kompetencije svih uposlenih u vrtiću
- osiguranje potrebitog materijala za rad
- poznavanje razvoja djece
- promatranje, procjenjivanje svakog pojedinog djeteta kao i skupine
- prihvaćanje djetetove osobnosti
- razvijanje temeljnih ljudskih vrijednosti; prihvaćanje, uvažavanje različitosti, empatija, odgovornosti, međusobno pomaganje, tolerancija

c) u odnosu na roditelja

- partnerstvo vrtića i roditelja kroz sudjelovanje u raznim aktivnostima i edukacijama
- stvaranje povjerenja kroz iskrenu i otvorenu komunikaciju
- uključivanje roditelja u sve vidove programa

d) u odnosu na društvenu sredinu

- razvojno primjerenim poticajima i sadržajima uključivati se u obilježavanje bitnih događanja u široj društvenoj okolini

2. USTROJSTVO PROGRAMA

2.1. Organizacija programa

Redoviti cjelodnevni programu trajanju od 10 sati dnevno provodit će se od ponedjeljka do petka, u vremenskom razdoblju od 1. rujna do 31. kolovoza.

Dječji vrtić ostvarivat će svoju djelatnost u Podravskim Sesvetama na adresi: Trg kralja Tomislava 14, Podravske Sesvete, u novom , namjenski građenom objektu, sufinanciran sredstvima EU, koji udovoljava Državnim pedagoškim standardima.

Program se planira provoditi u tri odgojne skupina:

- 1 jaslička skupina u cjelodnevnom programu (N1 = djeca od 1 godine – 3 godine; 12 djece)
- 2 vrtićke skupine u cjelodnevnom programu (N2 = djeca od 3 – 7 godine života; 22 djece i N3 = djeca od 3 – 7 godine života; 22 djece)

Radno vrijeme vrtića usklađeno je s potrebama roditelja od 6:00 h do 16:00h, od ponedjeljka do petka, a radno vrijeme odgojitelja odvijat će se u okviru 27,5 sati neposrednog rada s djecom i 12,5 h sati ostalih poslova tjedno. Ukoliko će postojati potreba za produljenim boravkom djece, isti će se urediti kako je propisano, uz suglasnost sa osnivačem.

Struktura radnog vremena odgojitelja:

- Tjedno: 40 sati
  - neposrednog rada 27,5 sati
  - prateći ostali poslovi 10 sati i
  - pauza: 2,5 sata
- Dnevno:
  - neposredni rad 5,5 sati
  - prateći ostali poslovi: 2 sata dnevno
  - pauza 0,5 sati

Raspored radnog vremena može se mijenjati, ovisno o potrebi roditelja i mogućnostima ustanove. Također, organizacija rada odgajatelja je fleksibilna i u skladu s potrebama djece, a zbog mogućih promjenjivih uvjeta može se mijenjati. Isto će se regulirati posebnim aktima Dječjeg vrtića.

Godišnja satnica odgojitelja ovisi o ukupnom broju dana u pedagoškoj godini koja počinje od 1. rujna i traje do 31. kolovoza, te broju dana godišnjeg odmora. Na početku pedagoške radne godine, svaki zaposlenik potpisuje svoje godišnje zaduženje satnice.

Program će se financirati sredstvima osnivača, ali i susjednih općina koje iskažu interes za smještajem djece s područja svoje općine ukoliko za isto budu osigurani materijalni uvjeti, te potpisane Odluke o sufinanciranju između općina. Isti se sufinancira i uplatama roditelja.

Također, vrtić će provoditi Program predškole za djecu uključenu u redoviti 10-satni program, i prema prostornim i kadrovskim mogućnostima i za djecu koja nisu polaznici redovitog 10-satnog programa u fondu sati propisanom Zakonom. Ovisno o iskazanom interesu i potrebi, provodit će se i posebni programi (npr. Program stranog jezika, Montessoriprogram, Katolički odgoj u vjeri, ostali verificirani i alternativni programi koji imaju pozitivno mišljenje nadležnog Ministarstva znanosti i obrazovanja). Isti će se provoditi u ili izvan redovnog 10-satnog programa (ovisno o broju zainteresirane djece), nakon što Dječji vrtić dobije potrebnu verifikaciju Programa nadležnog Ministarstva.

Dječji vrtić ostvarivat će:

U sklopu redovitog primarnog programa u cilju obogaćivanja odgojno-obrazovnog programa u radu s djecom provode se - Sigurnosno zaštitni i preventivni programi.

2.2. Nositelji programa

Nositelji programa bit će odgojitelji, zaposleni u punom radnom vremenu i vanjski stručni i drugi suradnici.

Odgojitelji su obvezni u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s djetetom i skupinom djece provesti 27,5 radnih sati tjedno, a ostale poslove u sklopu satnice do punoga radnog vremena. Ostali poslovi odgojitelja obuhvaćaju planiranje, programiranje i vrednovanje rada, pripremu prostora i poticaja, suradnju i savjetodavni rad s roditeljima i ostalima, te poslove stručnog usavršavanja.

Odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja provodi odgojno-obrazovni program rada s djecom predškolske dobi i stručno promišlja odgojno-obrazovni proces u svojoj odgojno-obrazovnoj skupini. On pravodobno planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima. Prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za izvođenje različitih aktivnosti. Radi na zadovoljenju svakidašnjih potreba djece i njihovih razvojnih zadaća te potiče razvoj svakog djeteta prema njegovim sposobnostima. Vodi dokumentaciju o djeci i radu te zadovoljava stručne zahtjeve u organizaciji i unapređenju odgojno-obrazovnog procesa. Surađuje s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom u dječjem vrtiću kao i s ostalim sudionicima u odgoju i obrazovanju djece rane i predškolske dobi u lokalnoj zajednici. Odgovoran je za provedbu realizaciju Programa odgojno-obrazovnog rada s djecom kao i za opremu i didaktička sredstva kojima se koristi u radu.

U Dječjem vrtiću na poslovima njege, odgoja i obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, te skrbi o djeci radit će stručni djelatnici koji imaju stručnu spremu propisanu Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju.

Također, Dječji vrtić će imati stručnog suradnika pedagoga, zaposlenog prema članku 31. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe.

Prema Državnom pedagoškom standardu zaposlit će se i zdravstveni voditelj kao vanjski suradnik.

Suradnja sa ostalim vanjskim stručnim suradnicima biti će regulirana na zakonski prihvatljiv način.

Ostale radnike dječji vrtić zaposlit će sukladno svojim potrebama, uz suglasnost osnivača.

Za vršitelja dužnosti ravnatelja, do realizacije redovitog natječaja i odabira kandidata koji ispunjava uvijete za radno mjesto ravnatelja Vrtića, bit će imenovana osoba koja zadovoljava uvjete iz članka 37. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13. i 98/19).

Aktivnu ulogu u realizaciji programa imat će pomoćno- tehnička služba:

- kuhar/ica zaposlen/a na puno radno vrijeme

- na poslovima čišćenja 1 djelatnik/ca na puno radno vrijeme,

- domar – uslužno- preko općine.

Za poslove čišćenja prostora i pranja rublja predviđeno je sklapanje ugovora s ovlaštenim servisom dok će se dio servisirati u objektu.

Administrativno-tajničke i računovodstvene poslove vršit će zaposlenici s potrebnom stručnom spremom u Općini Podravske Sesvete.

Uloga odgojitelja

- opskrbljivač, organizator, motivator, pomagač, promatrač, suigrač, usmjerivač, procjenjivač, planer
- oblikuje poticajno materijalno i socijalno okruženje
- planira, provodi i evaluira odgojno- obrazovni rad s djecom
- potiče spontanu igru djece i učenje kroz igru
- upoznaje individualne potencijale djece, slijedi interese i mogućnosti djece, podržava njihovo samoinicijativu i poduzetništvo, samostalno i samoregulirajuće učenje
- uspostavlja primjerene socio-emocionalne veze i odnose (dijete– odgojiteljica, dijete-odrasli, dijete- šira socijalna zajednica…)
- njeguje partnerski odnos s roditeljima
- stručno se usavršava
- surađuje sa sustručnjacima i stručnim suradnicima
- surađuje sa širom društvenom zajednicom.

Uloga pedagoga

- sudjeluje u zadovoljavanju dječjih osnovnih potreba i potreba za ljubavlju, pripadanjem i sigurnošću
- pomaže odgojiteljima u planiranju, programiranju i evaluiranju različitih aspekata odgojno- obrazovnog rada
- pomaže u detektiranju posebnih potreba djeteta, pomaže odgojiteljima u pronalaženju adekvatnih metoda i načina individualnog rada s djecom s posebnim potrebama, po potrebi piše stručna mišljenja i upućuje djecu na dodatnu obradu, terapiju i kontrolu u odgovarajuće ustanove
- surađuje s roditeljima- izmjena informacija, savjetodavni rad, organiziranje predavanja, edukacija i radionica
- surađuje s nadležnim institucijama i širim društvenim okruženjem
- surađuje s drugim stručnjacima i vanjskim suradnicima
- stručno se usavršava
- sudjeluje u organizaciji i provođenju stručnih usavršavanja odgojitelja.

ZADAĆE SADRŽAJI, AKTIVNOSTI NA UNAPREĐIVANJU USTROJSTVA PROGRAMA

ZADAĆE,SADRŽAJI,AKTIVNOSTI	NOSITELJI	SURADNICI	ORIJENTACIJSKO VRIJEME PROVOĐENJA
Ustrojeni program usklađivati s individualnim potrebama i pravima djece,uvažavajući specifičnosti objekta	Ravnatelj	Odgojitelji,stručni suradnici	rujan,listopad
Pratiti i unapređivati ustrojstvo programa primjerenog u zadovoljavanju dječjih potreba i prava na slobodan izbor sadržaja i aktivnosti	Ravnatelj	Odgojitelji,stručni suradnici, roditelji	kontinuirano
Pratiti i zadovoljavati potrebe roditelja o dužini boravka djeteta u vrtiću	Ravnatelj	Odgojitelji,stručni suradnici,roditelji	kontinuirano

U skladu s pokazateljima,mijenjati ustrojstvo rada u objektu	Ravnatelj	Odgojitelji,stručni suradnici,roditelji	tijekom godine prema potrebi
Pratiti efikasnost realizacije radnog vremena i godišnjeg zaduženja ostvarenih sati rada za sve radnike	Ravnatelj	Stručni suradnici	Kontinuirano
Osigurati poticajni materijalni kontekst, sigurnost okruženja, i kvalitetnu iskoristivost svih prostora	Ravnatelj	Stručni suradnici, odgojitelji, ostali zaposlenici	Kontinuirano
Uključiti sve radnike u edukacije radi unapređenja kvalitete življenja i rada u vrtiću	Ravnatelj	Stručni suradnici	Kontinuirano

NAČIN PRAĆENJA, DOKUMENTIRANJE I EVALUACIJE

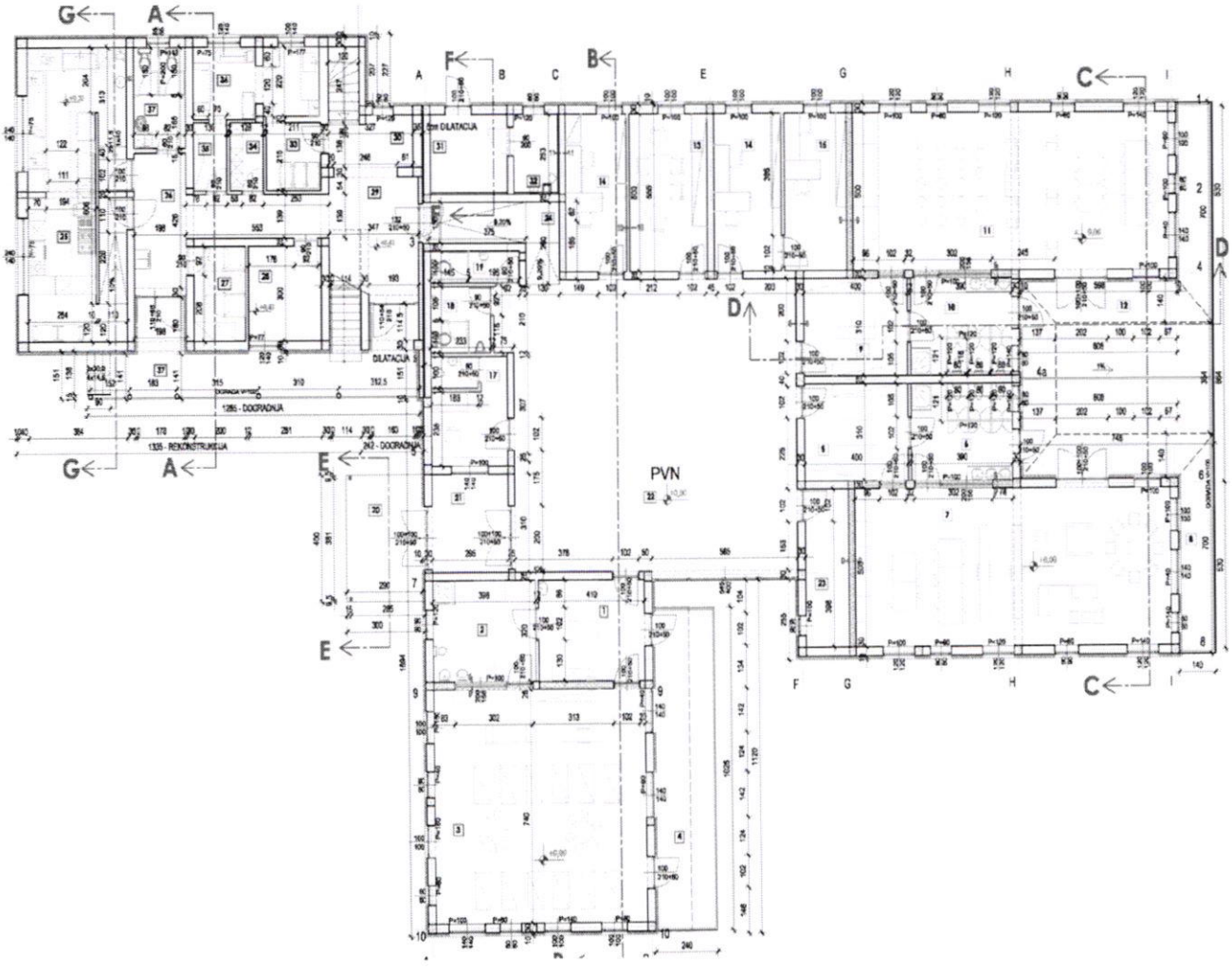
Praćenje i snimanje odgojnih situacija, evaluacija, edukativni i savjetodavni rad s odgojiteljima i roditeljima, protokoli, praćenja, ankete, foto i video snimka, evidencije radnog vremena zaposlenih, postotak prisutnosti djece tijekom godine, prisutnost stručnim skupovima, opremljenost poticajnog okruženja, dokumentiranje, prezentacije, rad na projektima u HR i EU i dr.	Stručni suradnici	ravnatelj, odgojitelji, roditelji, djeca, stručni suradnici	kontinuirano
Utvrđivanje potreba za obogaćivanje poticajnog okruženja	Odgojitelji	Stručni suradnici	rujan, siječanj,travanj
Ankete za roditelje,postotak prisutnosti roditelja na roditeljskim sastancima i radionicama,akcijama,individualni razgovori s roditeljima, aktivno uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces	Stručni suradnici	ravnatelj, odgojitelji, roditelji, djeca	Najmanje dva puta godišnje kontinuirano
Indikatori postignuća			
Video i fotozapisi, tabele, protokoli, evidencije, upitnici, ankete, izjave	Odgojitelji, ravnatelj,	Ravnatelj	kontinuirano

djece, uključenost roditelja u program, kreativna ostvarenja djece, postignuća na manifestacijama,projekti, izlaganja na simpozijima, stručnim skupovima, akcijska istraživanja, predstavljanje dobre prakse, interni i ostali stručni skupovi, ostalo	stručni suradnici		
Vanjsko vrednovanje	**Centar za vanjsko vrednovanje**	**Svi dionici OO procesa**	**Prema Planu**

2. MATERIJALNI UVJETI

Cilj: stvaranje optimalnih prostornih i materijalnih uvjeta za održavanje programa te kreiranje sigurnog i poticajnog prostornog i materijalnog okruženja u kojem će djeca boraviti, učiti, igrati se i družiti.

Program će se provoditi u novo sagrađenom namjenskom objektu, sukladno propisanim Državnim pedagoškim standardima. Isti je izgrađen preko EU projekata.



PROSTORNI SKLOP DEČJIH JASLICA

1
GARDEROBA I TRIJAŽA
PVC pod
P=13,12m²
2
PROSTOR ZA NJEGU DJECE SA SANITARIJAMA
keramika
p=12,74m²
3
DNEVNI BORAVAK
PVC pod
P=60,68m²
4
DJELOMIČNO NATKRIVENA TERASA
keramika
P=24,60m²

PROSTORNI SKLOP DJEČJEG VRTIĆA

5
GARDROBA
PVC pod
P=12,38m²
6
PROSTOR SA SANITARIJAMA
keramika
P=12,07m²
7
DNEVNI BORAVAK (djeca do 4 god.)
PVC pod
P=60,90m²
8
DJELOMIČNO NATKRIVENA TERASA
keramika
P=31,55m²
9
GARDEROBA
PVC pod
P=12,38m²
10
PROSTOR SA SANITARIJAMA
keramika
P=12,07m²
11
DNEVNI BORAVAK (djeca do 4 god.)
PVC pod
P=60,90m²
12

DJELOMIČNO NATKRIVENA TERASA
keramika
P=31,55m²
PROSTOR ZA ODGOJNO-OBRAZOVNE DJELATNIKE I RAVNATELJSTVO

13
SOBA ZA ODGAJATELJE S POHRANOM DIDAKTIČKIH SREDSTAVA
parket
P=15,10m²
14
SOBA ZA ADMINISTRACIJU I TAJNIKA
parket
P=12,00m²
15
SOBA RAVNATELJA
parket
P=12,00m
16
SOBA PEDAGOGA
parket
P=11,80m²
17
PROSTOR ZA NJEGU DJECE SA SANITARIJAMA
keramika
P=9,98m²
18
SANITARIJAMA M
keramika
P=4,89m²
19
SANITARIJAMA Ž
keramika
P=3,45 m²

OSTALI ZAJEDNIČKI PROSTORI

20
NATKRIVENI ULAZ
keramika
P=12,00m²
21
VJETROBRAN
keramika
P=9,15m²
22

PVN
parket
P=102,13m²
23
SPREMIŠTE REKVIZITA I OPREME
PVC pod
P=8,87m²
24
RAMPA
keramika
P=8,87m²

GOSPODARSKI PROSTORI

25
KUHINJA
keramika
P=34,80m²
26
PREDPROSTOR
keramika
P=16,72m²
27
SPREMIŠTE HRANE
keramika
P=6,00m²
28
SPREMIŠTE
keramika
P=8,43m²
29
HODNIK
keramika
P=10,42m²
30
PREDPROSTOR
SA STUBIŠTEM
keramika
P=7,96m²

31
PLINSKI KOTAO
keramika
P=7,25m²

32
PROSTORIJA ZA KOTAO
keramika
P=4,10m²

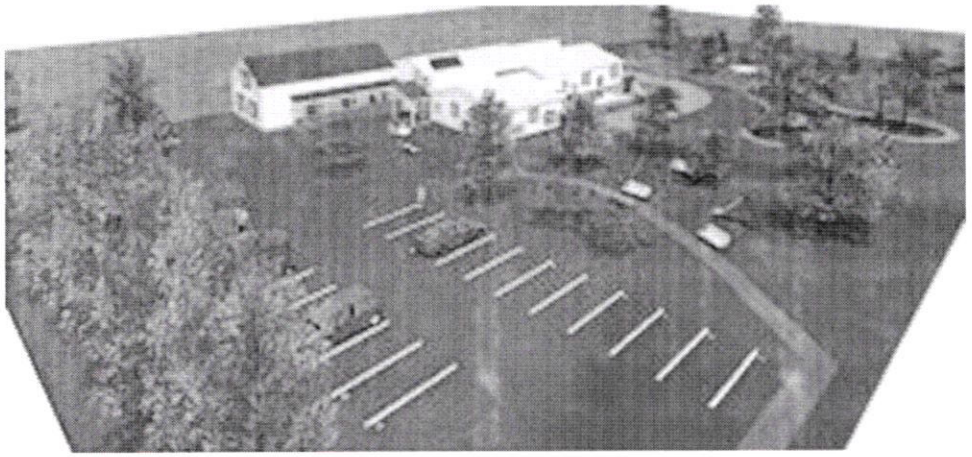
33
SABIRNICA PRLJAVOG RUBLJA
keramika
P=4,54m²
34
GARDEROBA ZA TEH. OSOBLJE
keramika
P=2,75m²
35
SPREMIŠTE ČISTOG RUBLJA
keramika
P=2,80m²
36
PRANJE I GLAČANJE RUBLJA
keramika
P=10,68m²
37
SANITARIJE ZA TEH. OSOBLJE + ČISTAČICA
keramika
P=6,34m²
38
NATKRIVENI TRIJEM
keramika
P=26,40 m²



Poveznice za više informacija:

https://www.podravske-sesvete.hr/index.php/vijesti-iz-opcine/633-zamjenik-nacelnika-sa-suradnicima-u-obilasku-djecjeg-vrtica-u-podravskim-sesvetama

https://www.glaspodravine.hr/gradi-se-vrtic-u-podravskim-sesvetama-devet-djelatnika-brinut-ce-o-dvije-vrticke-i-jednoj-jaslickoj-skupini/



Zadaće:

- redovno opremanje soba dnevnog boravka djece- nabava potrebnog namještaja, primjerenih didaktičkih materijala i igračaka, formiranje centara aktivnosti koji omogućuju istraživanje, eksperimentiranje, manipuliranje, slobodnu igru…
- opremanje vanjskog prostora adekvatnim spravama
- osiguravanje uvjeta za slobodno i sigurno kretanje djece po prostoru, kontakte i zajedničke aktivnosti djece obje skupine (garderobe, soba druge odgojne skupine)
- zadovoljavanje sigurnosno- zaštitnih uvjeta za boravak djece u prostoru objekta
- nabava potrebne tehničke opreme (televizor, DVD-player, CD-player)
- osiguravanje uvjeta za kvalitetnu pripremu i distribuciju obroka za djecu, u skladu s utvrđenim prehrambenim normativima
- osiguravanje uvjeta za kvalitetnu brigu o čistoći prostora (redovita nabava sredstava za čišćenje i dezinfekciju)
- angažiranje svih potrebnih kadrova za kvalitetno provođenje programa (odgojitelji, stručni suradnici, pomoćno- tehnička služba)
- osiguravanje sredstava za stručno usavršavanje djelatnika (nabava stručne literature, vanjske edukacije djelatnika)
- osiguravanje sredstava za ostale redovite i izvanredne troškove unapređivanja i provođenja programa
- izrada sigurnosno- zaštitnih i preventivnih programa te Protokola postupanja u potencijalno rizičnim i kriznim situacijama.

3. ODGOJNO- OBRAZOVNI RAD

Cilj odgojno-obrazovnog rada je suvremenim humanističko- razvojnim pristupom zadovoljiti individualne razvojne potrebe i osobne potencijale djece rane i predškolske dobi te kreirati poticajne kontekstualne (prostorno-materijalne i socijalne) uvjete koji će im omogućiti cjelovit i pravovremen rast i razvoj te aktivno stjecanje različitih znanja, vještina i kompetencija. Osim razvojnim potrebama djece, odgojno-obrazovni rad bit će prilagođen i socijalnim, ekonomskim, kulturnim, vjerskim i drugim potrebama obitelji polaznika našeg vrtića i sredine u kojoj živimo.

Odgojno-obrazovni rad u našem vrtiću temeljit će se na Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13 i 98/19) i podzakonskim aktima, na Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH, br. 7/8 od 10. lipnja 1991. god.) te Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.).

Naš odgojno- obrazovni rad temeljit ćemo na vrijednostima koje promiče Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (znanje, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija, kreativnost) te poticati razvoj temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje (komunikacija na materinjem jeziku, komunikacija na stranim jezicima, matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju, digitalna kompetencija, učiti kako učiti, socijalna i građanska kompetencija, inicijativnost i poduzetnost, kulturna svijest i izražavanje).

Rad kroz projekte i na projektima koji nastaju prema interesu djece, ali i situacijski, bit će dobrim dijelom usmjeren na Prava djece, Odgoj za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Odgoj za humanost i solidarnost, te ostala važna područja koja formiraju čovjeka s temeljnim općeljudskim vrjednotama.

Sadržaji i aktivnosti odgojno-obrazovnog rada planirat će se na temelju promatranja i slušanja djece te zajedničkog dogovora s djecom, vodeći se njihovim interesima te individualnim i razvojnim mogućnostima. Poticat ćemo usvajanje projektnog načina rada tj. stvaranje integriranog kurikuluma gdje su djeca aktivni sudionici procesa učenja i oblikovanja strategija učenja. Djeca uče kroz igru, sudjelujući i čineći.

Okvirno ćemo postaviti globalne razvojne zadaće prema kronološkoj dobi djece koje će se provoditi u sklopu većih tematskih cjelina i projekata, u primjerno organiziranom materijalno-prostornom kontekstu, a u skladu s interesima, individualnim potrebama i mogućnostima djece kao i razvojnom dobi djece.

4.1. RAZVOJNE I INTEGRATIVNE ZADAĆE ZA DJECU U DOBI OD JEDNE DO DVIJE GODINE

Tjelesni i psihomotorički razvoj

- usvojiti i usavršiti sve oblike prirodnog kretanja (hodanja bez pridržavanja,samostalnog hodanja, puzanja, trčanja, penjanja)
- razvijati ravnotežu (pri hodu i trčanju, saginjanju i podizanju predmeta, udaranju nogom)
- usavršiti hvat i baratanje predmetima i igračkama.

Socioemocionalni razvoj

- prevladati osjećaj nesigurnosti u novoj sredini i smanjiti strah (separacijski strah i strah od nepoznatih osoba)
- razvijati pojam o sebi (to sam ja- u ogledalu; moje ime; moje stvari)
- poticati zanimanje za drugu djecu (dodirivanjem, paralelnom igrom, razmjenom igračaka)
- razlikovati emocije (sreća, tuga)
- razvijati emocionalne veze s drugima
- poticati prosocijalno ponašanje (tješenje, pomaganje)
- poticati samostalno konzumiranje jela i pića; navikavanje na nove okuse
- samostalno ovladati određenim vještinama (obuvanje, skidanje..); razvijati osjećaj sposobnosti
- usvajati higijenske navike (pranje ruku)
- poticati odvikavanje od pelena.

Spoznajni razvoj

- istraživati i upoznavati se s predmetima i igračkama u okolini (hvatanjem, baratanjem, bacanjem, prevrtanjem, premještanjem, punjenjem, pražnjenjem…)

- usmjeravati dječju pozornost na konkretne predmete i pojave u okolini radi širenja spoznaje (imenovanje, baratanje...)
- poticati senzomotorički razvoj stimulacijom svih osjetilnih sustava
- poticati oponašanje radnji ljudi, kretanja životinja, upotrebu predmeta.

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaralaštvo

- poticati usvajanje novih riječi
- poticati razumijevanje pojmova
- oponašati zvukove iz okoline
- poticati glasno brbljanje i oponašanje vokalizacije odraslih
- poticati pokazivanje i imenovanje predmeta
- verbalno izraziti želju ili potrebu
- poticati razvoj rečenice
- poticati razvoj slušne percepcije i ritma
- razvijati interes za glazbu
- razvijati motoriku pomoću pokreta uz glazbu
- poticati interes i osjećaj za likovne materijale
- razvijati motoriku šake i prstiju upotrebom likovnih materijala.

3.2 RAZVOJNE I INTEGRATIVNE ZADAĆE ZA DJECU U DOBI OD DVIJE DO TRI GODINE

Tjelesni i psihomotorički razvoj

- razvijati potrebu za kretanjem
- razvijati pokretljivost u svim oblicima kretanja
- jačati sve mišićne skupine
- razvijati koordinaciju pokreta nogu, ruku i cjelokupnog tijela
- razvijati ravnotežu (prilikom hodanja uz i niz stube, promjenama smjera, nošenju predmeta, okretima, čučnjevima, stajanju na povišenom, skokovima, kretanju po neravnom terenu)
- razvijati motoričke sposobnosti ruku, šake, prstiju (hvatanje prstima nasuprot palcu, baratanje predmetima)
- poticati razvoj fine motorike (listanje slikovnica, savijanje papira, upotreba škarica).

Socioemocionalni razvoj

- razvijati emocionalnu sigurnost djeteta kroz spoznaju da je dio zajednice
- razvijati pozitivnu sliku o sebi („ja znam", „ja mogu")
- poticati razvoj empatije prepoznavanjem i poštivanjem emocija (reagiranjem na emocije koje se javljaju kod druge djece i u skupini)
- razvijati sposobnost djeteta za druženjem, dogovorom i suradnjom (dijeljenje, igračaka, uključivanje u zajedničke igre- pokretne igre, igre s pjevanjem...)
- razvijati nenasilnu komunikaciju
- razvijati samokontrolu (čekanjem na red, odlaganjem želja, prihvaćanjem pravila i uputa)
- razvijati samostalnost u brizi za sebe
- u hranjenju- samostalno konzumiranje hrane, pravilno držanje i upotreba pribora za jelo
- u svlačenju i oblačenju, izuvanju i obuvanju
- u održavanju osobne higijene (pranje ruku, umivanje, brisanje nosa)
- u kontroli fizioloških potreba; pravilnoj upotrebi toaleta
- razvijati samostalnost u održavanju higijene prostora (upotreba koša za smeće).

Spoznajni razvoj

- poticati želju za istraživanjem materijala, predmeta i igračaka (baratanjem i aktivnim isprobavanjem različitih mogućnosti igre s poznatim i nepoznatim materijalima)
- razvijati interes za zbivanja u prirodnoj i društvenoj okolini
- razvijati sposobnost uočavanja veza i odnosa među stvarima i pojavama
- razvijati sposobnost elementarne klasifikacije po količini (puno- prazno, mnogo-malo; jedan- dva- tri) i veličini (veliko-malo), boji...
- razvijati prostornu orijentaciju (gore-dolje)
- razlikovati dio od cjeline
- razvijati ekološku svijest (kroz odlaganje smeća u koš, brigu o biljkama...).

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaranje

- poticati slušanje i razumijevanje govora odraslih (potvrdno i niječno odgovaranje na pitanje, razumijevanje prijedloga *u* i *na*, razlike gore/dolje, veliko/malo...,razumijevanje dviju zapovjedi za redom...)

- proširivati dječji pasivni i aktivni rječnik
- poticati govorno izražavanje (izražavanje vlastitih želja, potreba i osjećaja,postavljanje pitanja, upotreba množine, monološki govor prilikom opisivanja i prepričavanja, dijaloški govor s odraslom osobom; imenovanje i opisivanje crteža)
- potaknuti razvoj aktivnog slušanja i doživljavanja glazbe
- razvijati pozornost i glazbeno pamćenje
- razvijati slušnu percepciju i osjećaj za ritam
- razvijati glas pjevanjem
- razvijati interes i osjećaj za likovne materijale
- poticati razvoj šaranja (pravolinijske šare, valovite linije, veliki i manji krugovi)
- poticati zapažanje, biranje i razlikovanje boja.

3.2 RAZVOJNE I INTEGRATIVNE ZADAĆE ZA DJECU U ČETVRTOJ GODINI ŽIVOTA

Tjelesni i psihomotorički razvoj

- poticati dijete da istražuje mogućnosti vlastitog tijela kroz pokret i igru
- usavršavati stečene motoričke vještine
- jačati sve mišićne skupine
- razvijati koordinaciju i ravnotežu u prirodnim i složenim oblicima kretanja
- razvijati snagu i izdržljivost, brzinu, spretnost i preciznost
- razvijati finu motoriku i koordinaciju sitnih mišićnih skupina ruke, šake i prstiju (položaj palca prilikom crtanja i rezanja, hvatanje manjih predmeta, nizanje, zakopčavanje gumbi).

Socioemocionalni razvoj

- razvijati osjećaj sigurnosti, povjerenja i pripadanja skupini i vrtiću
- razvijati pozitivnu sliku o sebi (svom tjelesnom, aktivnom, socijalnom i psihološkom ja)
- razvijati sposobnost za druženjem, dogovaranjem i suradnjom (spremnost na dijeljenje igračaka, zajedničku igru i aktivnosti, poštivanje pravila)
- razvijati socioemocionalnu osjetljivost (prepoznavanje vlastitih i tuđih emocija po izrazu lica, gestama, mimici; slobodno izražavanje emocija na društveno prihvatljiv način; empatija)

- razvijati sposobnost samokontrole (kontrola impulzivnog ponašanja, odlaganje želja, primjenjivanje pravila)
- razvijati samostalnost u brizi za sebe (u samoposluživanju, samostalnom konzumiranju obroka, pravilnoj upotrebi pribora za jelo; održavanje osobne higijene, kontroli i obavljanju fizioloških potreba, svlačenju i oblačenju, pospremanju odjeće i obuće, brizi za vlastite stvari)
- razvijati samostalnost u održavanje higijene prostora
- razvijati sposobnost snalaženja u okolini te uočavanja i izbjegavanja opasnih situacija.

Spoznajni razvoj

- poticati istraživačko- aktivni odnos prema okolini (baratanjem s poznatim predmetima i materijalima, neoblikovanim i prirodnim materijalima, kombiniranjem različitih predmeta i materijala)
- uočavati veze i odnose među stvarima i pojavama u prirodi (prirodne pojave vezane uz smjenu godišnjih doba,biljni i životinjski svijet te fizikalne pojave-svjetlost, zvuk, toplina...) i društvenoj okolini (obiteljska događanja, blagdani, svečanosti, zbivanja u vrtiću)
- uočavati istaknuta svojstva i funkcije predmeta i pojava
- uočavati sličnosti i razlike (debelo-tanko; dugačko-kratko...)
- grupirati po jednom ili dva kriterija
- usvajati prostornu (na, ispod, u, ispred-iza, naprijed-natrag) i vremensku orijentaciju (prije, poslije, sad, odmah, brzo; jutro-večer; dan-noć)
- razvijati pozitivan odnos prema prirodi i okolišu.

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaralaštvo

- poticati i razvijati govorno- jezičnu komunikaciju u svim situacijama (upotreba složenijih rečenica, upotreba više vrsta riječi, upitnih zamjenica i priloga, prošlog i budućeg vremena, upotreba monološkog govora u opisivanju i prepričavanju doživljenog i zamišljenog, upotreba dijaloškog govora u igri i aktivnostima, upotreba pretežno gramatički ispravnih rečenica)
- bogatiti aktivni i pasivni rječnik
- poticati dijete da istražuje različite mogućnosti kreativnog izražavanja- neverbalno i verbalno

- razvijanje sposobnosti zamišljanja i stvaranja (riječi, brojalica, dramskih improvizacija...)
- razvijati interes i ljubav prema glazbi
- razvijati pozornost i glazbeno pamćenje
- razvijati slušnu percepciju i osjećaj za ritam
- poticati skladno kretanje i izvođenje pokreta
- razvijati glas poticanjem na pjevanje (samostalno i zajedničko)
- uočavati osnovne i sekundarne boje u okruženju
- razvijati osjetljivost za likovne elemente (crtu i boju)
- istraživati različite likovne materijale, podloge i formate te ih upotrebljavati kao poticaj za stvaralaštvo
- razvijati likovne sposobnosti (maštu i kreativnost, motoričku spretnost)
- poticati sposobnost percipiranja, kombiniranja i izražavanja različitim modalitetima (glazbom, bojom, pokretom...).

3.2 RAZVOJNE I INTEGRATIVNE ZADAĆE ZA DJECU U PETOJ GODINI ŽIVOTA

Tjelesni i psihomotorički razvoj

- usavršavati prirodne oblike kretanja (hodanje- ravno, nazad, postrance, na prstima, na kružnoj liniji; poskakivanje na jednoj nozi; trčanje na veće udaljenosti, spuštanje stubama izmjenjujući noge; prekoračivanje i preskakivanje prepreka...)
- razvijati i održavati ravnotežu tijela u različitim oblicima kretanja (hod u čučnju, hod dugim koracima, hodanje po užoj površini...) i pozama
- jačati snagu, spretnost i izdržljivost u različitim položajima tijela i kombinacijama različitih pokreta
- jačati sve mišićne skupine
- bacati i gađati manjom loptom; hvatati veću loptu objema rukama
- razvijati motoričke sposobnosti ruke, šake i prstiju; položaj palca pri hvatanju
- razvijati finu motoriku (otkopčavanje i zakopčavanje sitnijih gumbiju, preklapanje papira po dijagonali, upotreba škarica...).

Socioemocionalni razvoj

- razvijati pozitivnu sliku o sebi (ja mogu, ja znam, uspio sam); samopouzdanje i povjerenje u vlastite mogućnosti; unutarnji osjećaj uspjeha, nošenje s neuspjehom
- razvijati inicijativnost i ustrajnost
- razvijati sposobnost za druženjem, dogovaranjem i suradnjom (poštivanje uputa i unaprijed dogovorenih pravila, zajednička igra, poštivanje tuđih zamisli, grupna povezanost, pomaganje prijatelju)
- razvijati sposobnost suosjećanja i uživljavanja u emocije drugih; izražavanja emocija na društveno prihvatljiv način
- razvijati sposobnost samokontrole (odlaganje želje, čekanje na red, obuzdavanje impulzivnog ponašanja, strpljivost, uočavanje pogrešaka, razmišljanje prije reakcije)
- usvajati mehanizme konstruktivnog, nenasilnog rješavanja sukoba
- razvijati samostalnost (u serviranju stola, samoposluživanju, održavanju osobne higijene, oblačenju i svlačenju...).

Spoznajni razvoj

- razvijati zanimanje za okolinu i prirodu opservacijskim, manipulativnim, istraživačkim i praktičnim aktivnostima
- uočavati veze i odnose među stvarima i pojavama (u prirodi i društvenoj okolini)
- uočavati istaknuta svojstva i funkcije predmeta i pojava
- razvijati sposobnost klasifikacije (po nekom svojstvu) i diskriminacije (izdvajanje onog što ne pripada skupu)
- uspoređivati i imenovati veličine i količine (veće/manje/ jednako/ srednje veličine; dulje/kraće)
- izdvajati predmete po obliku (krug, kvadrat, trokut)
- razlikovati i imenovati prostorne odnose (naprijed, natrag, iza, ispod, iznad, između, na dnu, na vrhu)
- razlikovati i imenovati dijelove dana
- razvijati pozitivan odnos prema prirodi i okolišu.

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaralaštvo

- razvijati govorno- jezičnu komunikaciju:
    - razumijevanje i upotreba složenijih jezičnih konstrukcija
    - upotreba vremenskih, uzročnih i pogodbenih rečenica

- upotreba pridjeva, odnosnih zamjenica, priloga, brojeva
- davanje uputa i naredbi; komentiranje radnji
- upotreba monološkog i dijaloškog govora

- razvijati sposobnost smislenog prepričavanja kraćeg slijeda događaja
- razvijati sposobnost sudjelovanja u igrama riječima, stvaranju rima...
- bogatiti aktivni i pasivni rječnik u svim situacijama (svakodnevnim razgovorima, susretima s literarnim i scenskim djelima)
- poticati slušne diskriminacije zvukova i glasova
- razvijati ljubav prema glazbi te želju i naviku aktivnog slušanja glazbe
- razvijati pozornost i glazbeno pamćenje svjesnim slušanjem
- razvijati sluh (zapažati obilježja tona, glazbe; prepoznavati melodiju)
- razvijati osjećaj za ritam
- razvijati vještine pjevanja (opseg glasa, intonacijske sposobnosti, senzibilitet za dinamiku, dikcija)
- razvijati vještine zajedničkog muziciranja s drugom djecom
- razvijati stvaralaštvo kroz osmišljavanje plesnih koreografija, izmišljanje ritmičkih motiva, brojalica...
- izraziti doživljaj glazbe kroz druge medije
- potaknuti opći likovni razvoj djece: prepoznavanje, uočavanje i razlikovanje boja; sposobnost uočavanja vizualnih poticaja, kombiniranje različitih likovnih elemenata; osjetljivost za kontraste
- razvijati kreativnost, originalnosti fleksibilnost mišljenja u likovnom izražavanju
- razvijati sposobnost doživljavanja likovnog djela.

3.2 RAZVOJNE I INTEGRATIVNE ZADAĆE ZA DJECU U ŠESTOJ I SEDMOJ GODINI ŽIVOTA

Tjelesni i psihomotorički razvoj

- razvijati cjelokupnu motoriku i koordinaciju tijela (povezivanje hodanja i trčanja, trčanja i poskakivanja, trčanja i bacanja lopte, skok udalj i uvis, penjanje i spuštanje s visokih penjalica...)

- razvijati ravnoteže i fleksibilnosti trupa u različitim položajima tijela te pri izvođenju različitih pokreta
- razvijati snagu i izdržljivost
- razvijati spretnost i preciznost (na različitim terenima, podlogama i spravama; u bacanju i hvatanju lopte
- razvijati finu motoriku
- razvijati grafomotoričke sposobnosti
- usavršiti okulomotoriku (bojanje unutra linije, spajanje dviju točaka, izrezivanje oblika, rezanje po različitim linijama, provlačenje niti...).

Socioemocionalni razvoj

- razvijati osjećaj prihvaćenosti i pripadnosti skupini
- razvijati unutarnje zadovoljstvo zbog postignuća i uspjeha
- razvijati pozitivnu slike o sebi te spoznaju o vlastitoj vrijednosti
- razvijati vještine emocionalne inteligencije- prepoznavanje i prihvatljivo izražavanje vlastitih emocija te razumijevanje i uvažavanje tuđih emocija
- razvijati empatiju (suosjećanje, razumijevanje tuđe pozicije, nadvladavanje egocentričnosti u socijalnim situacijama)
- razvijati sposobnosti međusobne suradnje, tolerancije, prepoznavanja i uvažavanja različitosti
- usvajati poželjne obrasce ponašanja npr. nenasilnog rješavanja sukoba
- usvajati asertivne oblika ponašanja
- usvajati sposobnosti prepoznavanja opasnih situacija i samoočuvanja
- razvijati pozitivan odnos prema radu i rezultatima rada; usvajanje radnih navika
- poticati samoinicijativnost i poduzetništvo djeteta

- razvijati sposobnost samokontrole (npr. uočavanjem svojih i tuđih pogrešaka, verbaliziranjem, primjenjivanjem pravila društvenih igara ili općenito igara s pravilima, kontrolom ponašanja, strpljivošću u zahtjevnijim i dugotrajnijim aktivnostima)
- razvijati samostalnost u brizi za sebe (samostalno uzimanje obroka i kultura objedovanja, odijevanje, obuvanje, osobna higijena, urednost, briga o vlastitim stvarima, briga o urednosti prostora, kretanje vrtićkim prostorijama).

Spoznajni razvoj

- poticati interes za učenjem i istraživanjem
- izgrađivati optimističan, aktivan i stvaralački odnos prema učenju i stjecanju znanja, vještina i navika
- razvijati svijest o vlastitom procesu učenja
- poticati samomotivirano i samoregulirajuće učenje
- razvijati sposobnosti samostalnog mišljenja i logičkog zaključivanja
- razvijati sposobnost rješavanja problema
- razvijati sposobnosti koncentracije i pažnje
- razvijati sposobnost uočavanja logičkih veza
- razvijanje sposobnosti korištenja složenijih misaonih operacija (klasifikacija, uočavanje uzročno-posljedičnih veza...)
- razvijanje sposobnosti orijentacije u vremenu i prostoru
- usvojiti početne matematičke pojmove (prostorni odnosi, pojam količine, veličina, težina...)
- usvojiti orijentaciju u prostoru (gore/dolje, ispred/iza; u, na, pokraj...; lijevo/desno)
- razumijevati vremenske odnose (kalendar- četiri godišnja doba, mjesec, tjedan, dan; jučer/danas/sutra; dijelovi dana; sat; rođendani)
- razlikovati geometrijske likove i tijela

- stjecati spoznaje o prirodnom okruženju neposrednim kontaktom, opažanjem i istraživanjem
- stjecati spoznaje o kulturnom i društvenom okruženju
- razvijati poštivanje i njegovanje vlastite i tuđe kulturne i povijesne baštine
- poticati brigu o biljnom i životinjskom svijetu te odgovornom ponašanju prema okolišu
- usvojiti prometnu kulturu.

Govor, komunikacija, izražavanje i stvaranje

- razvijati govornu komunikaciju u svim situacijama (upotreba monološkog govora kod prepričavanja priča i događaja; upotreba dijaloškog govora u dogovaranju, verbalnom planiranju igre, dramatiziranju; dijaloško čitanje slikovnica; verbalno izražavanje emocija, upotreba uljudnih izraza...)
- razvijati komunikacijske vještine (slušanja, opažanja, govorenja)
- bogatiti aktivan i pasivni rječnik
- usvojiti pravilnu jezičnu strukturu i gramatički pravilan govor
- razvijati pravilan izgovor glasova
- razvijati glasovnu svjesnost
- razvijati predčitalačke vještine (zanimanje za čitanje i pisanje slova i brojki; stvaranje rima igre riječima; glasovna analiza i sinteza)
- razvijati ljubav prema knjigama i kulturi čitanja
- upoznavati strane jezike
- razvijati glazbene sposobnosti (sluh i glazbeno pamćenje, osjećaj za ritam, vještinu pjevanja)
- poticati glazbeno stvaralaštvo (izmišljanje brojalica, improviziranje melodija-sviranjem, pjevanjem, glazbene dramatizacije, pokret/ples)

- razvijati sposobnost različitih oblika likovne ekspresije
- razvijati osjetljivost za boju, liniju, oblik, prostor, kompoziciju
- razvijati samostalnost u odabiru i kombinacijama materijala i tehnike
- razvijati sposobnost analize vlastitih likovnih radova
- razvijati senzibilitet za likovnu umjetnost
- razvijati vizualno pamćenje i maštu; uočavati vizualne poticaje iz okoline
- razvijati interes za povezivanjem različitih vidova kreativnog i umjetničkog izražavanja (glazba, ples, gluma, likovnost).

3.2 PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Odgojno- obrazovni rad, kao i ostali elementi programa evidentirat će se i dokumentirati prema Pravilniku o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću („Narodne novine" broj 83/01):

- Knjiga pedagoške dokumentacije odgojno-obrazovne skupine
- Imenik djece
- Ljetopis
- Evidencijska lista dolazaka djece
- Zdravstveni kartoni djece, kao i sva ostala potrebna zdravstvena dokumentacija prema Pravilniku o obrascima zdravstvene dokumentacije djece predškolske dobi i evidencije u dječjem vrtiću („Narodne novine" broj 114/02)
- Antropometrijska mjerenja
- Dosjei pojedine djece
- Dosjei djece s posebnim potrebama
- Program individualnog usavršavanja odgojitelja
- Ostali oblici dokumentiranja:
    - dokumentiranje aktivnosti djece izradom individualnih i grupnih portfolia i mapa
    - bilješke verbalnih izričaja djece
    - uradci djece (likovni radovi, makete, grafički prikazi)
    - liste praćenja
    - foto, audio i video zapisi aktivnosti djece
    - plakati i panoi
    - izložbe dječjeg stvaralaštva
    - anegdotske bilješke
    - snimke i transkripti razgovora između svih sudionika procesa

- samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja i drugih stručnih djelatnika (bilješke, snimke)
- bilješke o suradnji s roditeljima
- evaluacijski listići i interpretacije dobivenih rezultata.

4. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I ZDRAVLJE DJECE

Cilj nam je uspostavljanje i kontinuirano održavanje standarda kvalitete u zadovoljavanju osnovnih bioloških potreba djece, pravilne prehrane, zaštiti zdravlja i samozaštiti djece.

Osnovne zadaće:

1. olakšavanje adaptacijskog perioda
2. zdrava i pravilna prehrana djece
3. poticanje tjelesnog razvoja djece
4. praćenje i procjenjivanje razvoja djece
5. skrb za djecu s posebnim potrebama
6. rad na prevenciji bolesti te razvoju zdravstvene kulture i samozaštite

OSNOVNE ZADAĆE	STRATEGIJA DJELOVANJA
olakšavanje adaptacijskog perioda	- pravovremeno prikupljanje informacija o djetetu (razvojni status, navike, potrebe, načini reagiranja) - kreiranje prostorno- materijalnih uvjeta na način da stvaraju ugodno, toplo ozračje koje poziva na igru, priprema igračaka i materijala koje uveseljavaju i smiruju (glazbala, pijesak, glina pijesak...), naglašavanje važnosti prijelaznih objekata - skraćen boravak djeteta u vrtiću; postepeno produživanje vremena boravka

	- boravak roditelja u skupini - pružanje adekvatnog fizičkog kontakta djetetu koje će mu stvoriti osjećaj privrženosti i utjehe
zdrava i pravilna prehrana djece	- kreiranje raznolikih jelovnika prema preporukama i smjernicama Prehrambenog standarda za planiranje prehrane u dječjem vrtiću-jelovnici i normativi (2007) - provođenje prehrane djece sa posebnim prehrambenim potrebama - poduzimanje mjera kod problema u prehrani - uključivanje vanjskih stručnjaka u edukaciju djelatnika, roditelja i djece - razvijanje kulture objedovanja djece-upotreba pribora za jelo, poticanje samostalnosti i pristojnog ponašanja za stolom - usvajanje zdravih prehrambenih navika
poticanje tjelesnog razvoja djece	- kreiranje prostorno-materijalnih uvjeta za provođenje motoričkih aktivnosti (dovoljno prostora za kretanje, primjereni motorički setovi pomagala) - svakodnevne motoričke aktivnosti: tjelovježba, igre s pokretom, boravak i igre na svježem zraku
praćenje i procjenjivanje razvoja djece	- inicijalna procjena razvojnog statusa djece - kontinuirano poticanje razvoja djeteta- individualiziranje poticaja,

	materijala i metoda rada, suradnja s roditeljima - praćenje i procjenjivanje razvoja
skrb za djecu s posebnim potrebama	- inicijalna trijaža putem individualnih razgovora s roditeljima i uvidom u medicinsku dokumentaciju - ciljana opservacija djeteta u skupini - upućivanje djeteta u odgovarajuće ustanove na specijalističku obradu, terapiju i kontrolu - primjena individualnih postupaka i metoda - rad s cijelom skupinom djece na prihvaćanju djeteta s posebnim potrebama
rad na prevenciji bolesti te razvoju zdravstvene kulture i samozaštite	- provođenje preventivnih mjera za sprečavanje bolesti i rano otkrivanje zdravstvenih teškoća: mjere za sprečavanje respiratornih infekcija, protuepidemijske mjere, prevencija karijesa, sanitarno- higijenske mjere(redovito čišćenje i dezinfekcija prostora, opreme, sredstava i pomagala za rad, prozračivanje), mjere sigurnosti vanjskog i unutarnjeg prostora - provođenje antropometrijskih mjerenja djece i pravovremeno reagiranje u slučaju odstupanja - uključivanje vanjskih stručnjaka u edukaciju djelatnika, djece i roditelja - promoviranje zdravih stilova života - zdravstveni odgoj djece: stvaranje

	kulturno-higijenskih navika (pranje ruku, zubića), zdravih prehrambenih navika, stjecanje znanja o vlastitom tijelu,stjecanje znanja o opasnostima

Provođenje mjera zdravstvene zaštite djece u dječjem vrtiću i vođenje zdravstvene dokumentacije i evidencije vršit će vanjski suradnik- zdravstveni voditelj, odnosno viša medicinska sestra, zaposlena na dva sata tjedno po svakoj odgojno- obrazovnoj skupini.

5. NAOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNIH DJELATNIKA

Cilj nam je podizanje razine stručne kompetencije voditelja programa, kao i ostalih sudionika u realizaciji programa.

Osnovne zadaće stručnog usavršavanja odgojnih djelatnika su:

- podizanje razine stručnosti i stjecanje znanja potrebnog za vođenje programa, kao i profesionalnih i komunikacijskih kompetencija odgojitelja općenito
- poznavanje suvremenih spoznaja o zakonitostima razvoja djece rane i predškolske dobi
- razumijevanje suvremenih tendencija odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi
- osvješćivanje naše uloge odgojnih djelatnika kao refleksivnih praktičara
- povezivanje s drugim stručnjacima i suradnicima radi stjecanja nekih posebnih stručnih znanja (npr. u radu s djecom s posebnim potrebama)
- osiguravanje procesa cjeloživotnog učenja.

Područja i teme stručnog usavršavanja bit će vođeni potrebama pedagoške prakse, kao i individualnim potrebama odgojnih djelatnika.

Stručna usavršavanja na razini ustanove provodit će se kroz odgajateljska vijeća i stručne aktive, interne stručne aktive planiranja, praćenja i vrednovanja odgojno- obrazovne prakse, individualne konzultacije, savjetodavni rad i timski rad odgojitelja i vanjskih stručnih suradnika na rješavanju aktualne problematike u pojedinim aspektima odgojno- obrazovnog procesa.

Stručna usavršavanja izvan ustanove odvijat će se prema Katalogu stručnog usavršavanja Agencije za odgoj i obrazovanje. Također, planiramo sudjelovanje i na stručnim skupovima koje organiziraju ostale nadležne institucije, stručne i znanstvene institucije i organizacije te nevladine udruge, u skladu s potrebama naše odgojno- obrazovne prakse.

Također, provodit će se edukacije u skladu sa zakonskom regulativom (zaštita na radu, protupožarna zaštita, higijenski minimum, pravni propisi, financijsko savjetovanje, ostalo prema potrebama zvanja zaposlenika).

Provodit će se stažiranje odgojitelja pripravnika (prema izvedbenom planu i programu stažiranja) te pedagoška praksa studenata koju će se realizirati kroz hospitacije u odgojnim skupinama, konzultacije s odgojiteljicama, ostvarenje individualnih zadaća prema programu studija te vrednovanje ostvarenosti pedagoške prakse.

6. SURADNJA S RODITELJIMA

Cilj suradnje s roditeljima je uspostavljanje kvalitetne i svrhovite komunikacije i provođenje zajedničkih akcija usmjerenih na dobrobit djeteta, razvijanje suradničkih i partnerskih odnosa s roditeljima te podizanje kvalitete odgojno- obrazovnog programa općenito.

Bitne zadaće suradnje s roditeljima:

- stvaranje potkrepljujućih situacija za ravnopravnu komunikaciju i interakciju roditelja, odgojitelja i djece
- razumijevanje i uvažavanje obiteljskog odgojnog konteksta te vrtićkog odgojno-obrazovnog konteksta
- usuglašenost odgojnih akcija roditelja i odgojitelja, jedinstvene i dosljedne odgojne poruke
- pravovremeno reagiranje i konstruktivno rješavanje problema vezanih uz odgoj ili međusobnu suradnju
- podrška roditeljima u jačanju njihovih roditeljskih kompetencija
- uspostavljanje međusobnog povjerenja
- poticanje i prihvaćanje roditeljske inicijative za aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu
- omogućavanje utjecanja i odlučivanja roditelja u pitanjima odgoja i obrazovanja djeteta u vrtiću.

<u>Planirani oblici suradnje</u>

- Individualni razgovori
- inicijalni razgovori s roditeljima novoprimljene djece
- svakodnevna razmjena informacija između roditelja i odgojitelja
- ciljani individualni razgovori odgojitelja i roditelja
- informativni i savjetodavni razgovori s pedagogom

- Roditeljski sastanci, predavanja i radionice
- informativni roditeljski sastanak za roditelje novoupisane djece

- roditeljski sastanci oglednog i komunikacijskog tipa
- predavanja i radionice na teme pedagoške, psihološke, logopedskeproblematike

- Neposredno sudjelovanje roditelja u odgojno-obrazovnom procesu
- igre i aktivnosti s djecom u grupi
- sudjelovanje u pripremi odgojnog procesa (sakupljačke akcije, donacije, usluge..)
- sudjelovanje na proslavama i svečanostima
- sudjelovanje u evaluaciji rada vrtića i prezentaciji postignuća

- Vizualno pisana komunikacija s roditeljima, putem
- kutića za roditelje
- WEB-a
- informativnih bilježnica
- edukativnih listića
- upitnika, anketa
- drugih oblika vizualne komunikacije (foto-izložbe, izložbe dječjeg likovnog stvaralaštva, video-projekcije odgojno-obrazovnog rada...)

- Zajedničke igraonice, radionice, druženja i slavlja djece, odgojitelja i roditelja
- blagdanske
- rođendanske
- sportsko-rekreativne
- radno-ekološke
- jesenska svečanost; završna svečanost.

Roditeljima ćemo omogućiti aktivan angažman u kreiranju Programa rada vrtića uvažavajući njihove prijedloge i potrebe te i omogućiti vrednovanje svih aspekata rada vrtića (kroz ankete, upitnike, skale procjene, zajedničke refleksije).

7. SURADNJA S VANJSKIM USTANOVAMA

Cilj suradnje s vanjskim ustanovama je obogaćivanje primarnog programa, kao bogaćenje iskustva djece omogućujući im snažne emocionalne doživljaje i uključivanje u širu socijalnu okolinu.

Također, povezivanjem s neposrednim okruženjem želimo i prezentirati našu djelatnost i postignuća.

Uz suradnju s Osnivačem, planiramo suradnju sa sljedećim ustanovama i organizacijama:

ČIMBENICI	NOSITELJI SURADNJE	SVRHA SURADNJE
Stručne institucije	Ministarstvo znanosti i obrazovanja; Agencija za odgoj i obrazovanje; Općina Podravske Sesvete, Upravni odjel za zdravstveno-socijalnu djelatnost Koprivničko-križevačke županije, Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, znanost, sport i nacionalne manjine Koprivničko-križevačke županije, jedinice lokalne uprave i samouprave Koprivničko-križevačke županije, ostali	Materijalna i stručna pomoć u radu (stručno usavršavanje, poboljšanje materijalnih uvjeta rada, unapređenje prakse), informiranost
Odgojno-obrazovne ustanove, društva i strukovne udruge	Dječji vrtići, osnovne škole, Centar za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju , Učiteljski fakultet,	Edukacija, razmjena iskustava, upoznavanje i bolje razumijevanje odgojne prakse,

	Filozofski fakultet, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Ostali	osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju djece; pronalaženje novih, konkretnih, djelotvornih oblika suradnje između različitih odgojno-obrazovnih institucija
Zdravstvene ustanove, ustanove socijalne skrbi i policijska uprava	Higijensko-epidemiološka služba Dom zdravlja te pedijatrijske ambulante u koje su djeca upisana, Opća bolnica Virovitica i Koprivnica, Poliklinika Suvag, Poliklinika Goljak, Policijska postaja , Centar za socijalnu skrb, ostali po potrebi i pozivu	Zajednički rad na zaštiti i skrbi za sigurnost i zdravlje djece, stručna pomoć u radu s djecom s posebnim potrebama
Kulturne i sportske ustanove, društva i pojedinci, Udruge s područja županije i šire	Kazališta, Kino Velebit, Pučko otvoreno Učilište Koprivnica, Gradska knjižnica Koprivnica, Muzeji, športsko-rekreativni centri i izletišta, pojedinci-animatori, prezentatori zanimanja, Udruga Bolje sutra, Udruga slijepih i slabovidnih, ostale Udruge u Županiji/ama i gradovima	Organizacija predstava, posjeta, druženja i susreta
Radne organizacije i objekti	Obrtničke radnje i različiti poslovni i privatni objekti u bližem i daljem okruženju vezano uz GP i Kurikulum	Nabava potrebne opreme i potrošnog materijala, projekti vrtića, edukacije i ostalo prema GP i

		Kurikulumu
Mediji	Tisak, elektronski mediji, web stranice, on line učenje, webinari i ostalo, skype konferencije, povezivanje sa srodnim djelatnostima, povezivanje s djecom svijeta.	Prezentacija postignuća i djelatnosti, stručno usavršavanje i dr.

8. VREDNOVANJE PROGRAMA

Vrednovanje programa vršit će odgojitelji koji provode program, roditelji, stručni suradnici i ravnatelj. Vanjsko vrednovanje mogu vršiti nadležne institucije npr. Agencija za odgoj i obrazovanje; Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Samostalno ćemo izrađivati različite protokole praćenja i procjenjivanja dobivenih rezultata, protokole samovrednovanja te ih prezentirati u ustanovi i nadležnim institucijama u skladu sa zakonskim propisima i pravilima struke.

Koristit ćemo sljedeće metode, postupke i tehnike praćenja, prikupljanja, obrade podataka, valorizacije i dokumentiranja:

- tehnike prikupljanja i dokumentiranja podataka
- redovno praćenje temeljnih dokumenata Republike Hrvatske, zakona i pravilnika kojima se uređuje odgojno- obrazovni sustav u državi
- praćenje suvremenih znanstvenih spoznaje o razvoju i odgoju djece rane i predškolske dobi
- proučavanje stručne literature
- analiza sadržaja i aktivnosti
- video i foto zapisi
- dječji radovi, izjave; plakati
- opažanje
- vođenje i valorizacija pedagoške dokumentacije
- utvrđivanje pokazatelja postignuća (indikatora uspješnosti)
- izrade protokola i instrumenata praćenja, prikupljanja i sređivanja podataka
- procjene postignuća i kompetencija djece
- samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja
- tehnike obrađivanja podataka:
- statistička obrada
- grafički prikazi
- tablice
- kvalitativna analiza i usporedba rezultata
- izrada zaključaka

- prezentiranje rezultata.

Na kraju pedagoške godine, nadležnom se Ministarstvu podnosi Izvješće o ostvarenosti godišnjeg plana i programa. Isto usvaja Upravno vijeće Dječjeg vrtića. Financijski izvještaj podnosi se Upravnom vijeću i općini osnivaču.

9. FINANCIRANJE PROGRAMA

Program će se financirati:

- sredstvima općinskog proračuna osnivača vrtića
- uplatama roditelja
- sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja u programima javnih potreba (program predškole, djeca s posebnim potrebama integrirana u redovni program)
- sredstva EU preko fondova i projekta u suradnji sa Koprivničko-križevačkom županijom, te ostalih potencijalnih partnera u Republici Hrvatskoj i izvan RH.

Predviđeni troškovi programa obuhvaćaju:

- nabavu i održavanje sredstava i pomagala za rad te potrošnog materijala
- troškove prehrane djece
- održavanje čistoće prostora i opreme
- naknadu radnicima za provođenje programa
- nabavu stručne literature
- naknadu troškova za individualno stručno usavršavanje
- drugi redoviti i izvanredni troškovi za potrebe provođenja i unaprjeđivanja programa.

10. ZAKLJUČAK

Program smo izradili u skladu s odredbama Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13 i 98/19), Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i naobrazbe (NN 63/08, 60/10), Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014.), Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece (Glasnik ministarstva prosvjete i kulture RH broj 7/8, 1991.), te prema Uputama za pisanje programa u svrhu provođenja postupka verifikacije.

Program ćemo provoditi poštujući zakonske propise i podzakonske akte koji definiraju prava i obveze ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a u skladu sa specifičnim potrebama i interesima djece te društvenom sredinom u kojoj djelujemo.

Cilj nam je kvalitetnim programom odgoja, obrazovanja i skrbi za djecu rane i predškolske dobi omogućiti pravovremen, cjelovit i kontinuiran razvoj ličnosti djeteta i stvoriti temelje suvremenog procesa cjeloživotnog učenja u kojem je dijete aktivan sudionik konstruiranja vlastitog znanja i oblikovanja vlastitog identiteta.

KLASA: 404-01/19-01/21
URBROJ: 2137/24-20-1
Podravske Sesvete, 1. lipnja 2020.

Autorice programa:

Tanja Žarić, prof.

Snježana Tišljarić, bacc.predškolskog odgoja

Odgovorna osoba:
Općinski načelnik:
Krunoslav Bratanović,dipl.ing.građ

11. PRILOZI

12.1. POPIS STRUČNE I PRIRUČNE LITERATURE

1. Ajduković, M.,Pečnik, N. (2002).*Nenasilno rješavanje sukoba*. Zagreb:Alinea.
2. Andrilović,V.,Čudina, M. (1994).*Osnove opće i razvojne psihologije*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Bašić,J., „i sur." (2005). *Integralna metoda- priručnik za odgajatelje i stručne suradnike predškolskih ustanova.* Zagreb:Alinea.
4. Bašić, J., Koller-Trbović,N., Žižak, A. (2005).*Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima*. Zagreb:Alinea.
5. Bićanić, J.(2001). *Vježbanje životnih vještina*. Zagreb:Alinea.
6. Došen- Dobud, A. (2004).*S djecom u jaslicama.*Zagreb:Alinea.
7. Došen- Dobud, A. (2008). *Predškola- vodič za voditelje i roditelje*. Zagreb:Alinea.
8. Cvetković- Lay, J. (2010). *Darovito je, što ću sa sobom?.*Zagreb:Alinea.
9. Cvetković-Lay, J., Pečjak, V. (2004).*Možeš i drukčije – priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja.* Zagreb: Alinea.
10. Cvetković- Lay, J. (2002). *Ja hoću i mogu više*. Zagreb: Alinea.
11. Cvetković- Lay, J., Sekulić Majurec, A. (2010).*Darovito je, što ću s njim?.* Zagreb: Alinea.
12. Čudina-Obradović, M. (2008).*Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Čudina- Obradović, M. (2002).*Čitanje prije škole*. Zagreb: Školska knjiga.
14. Čudina-Obradović, M. (1990). *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
15. Gabelica–Šupljika,M., Milanović, M. (1995).*Blagdani djetinjstva.* Zagreb: Školska knjiga.
16. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima 1 i 2*. Zagreb: Mali profesor.
17. Hansen, K.A., Kaufmann, R.K., Walsh, K.B. (2001). *Kurikulum za vrtiće.* Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak za promicanje kvalitete življenja djece i obitelji.
18. Haug- Schnabel , G. (1997).*Agresivnost u dječjem vrtiću*. Zagreb:Educa.
19. Herceg,I., Varjen Herceg, L., Rončević, A., Karlavaris, B. (2010). Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi. Rijeka: Alfa.
20. Herijević, I., Posokhova, I., (2007). *Govor, ritam, pokret*. Zagreb: Ostvarenje.

21. Janković, J. (2002).*Sukob ili suradnja*. Zagreb:Alinea.
22. Juul, J.(1996).*Vaše kompetentno dijete*. Zagreb:Educa.
23. Katz, L., McClellan, D. (2005).*Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije*.Zagreb:Educa.
24. Maleš,D., Milanović, M., Stričević, I. (2003).*Živjeti i učiti prava: Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo.
25. Maleš, D. (ur.), (2011). *Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb:Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju.
26. Marić, Lj., Goran, Lj. (2012). *Zapjevajmo radosno*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
27. Markočić M. (ur.), (2001). *Igrom do škole*. Zagreb: Udruženje Djeca prva.
28. Markočić M. (ur.), (2004). *Igrom do škole II*. Zagreb: Udruženje Djeca prva.
29. Milanović i sur. (2014). *Pomozimo im rasti*. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.
30. Miljak, A. (2015). *Razvojni kurikulum ranog odgoja: model Izvor II: priručnik za odgojitelje i stručni tim u vrtićima.* Zagreb: Mali profesor.
31. Miljak, A. (2009).*Življenje djece u vrtiću.* Zagreb: SM Naklada d.o.o.
32. Miljak, A. (1991). *Istraživanje procesa odgoja i njege u dječjim jaslicama*. Zagreb: Školska knjiga.
33. Miljak, A. (1990). *Odgoj i njega djece u drugoj i trećoj godini života: priručnik za odgojitelje*. Zagreb: Školske novine.
34. Osmanova,G. (2010). *150 igara prstićima za razvoj fine motorike*. Zagreb: Planet Zoe.
35. Peteh, M. (2003).*Matematika i igra za predškolce*.Zagreb:Alinea.
36. Peteh, M. (2003). *Svako slovo nešto novo*. Zagreb:Alinea.
37. Petrović- Sočo, B. (2009). *Mijenjanje konteksta i odgojne prakse dječjih vrtića.* Zagreb:Mali profesor.
38. Petrović- Sočo, B.(2007).*Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje.* Zagreb: Mali profesor.

39. Plummer, D.M. (2010).*Dječje igre za razvoj socijalnih vještina.* Zagreb: Naklada Kosinj.

40. Posokhova, I. (ur.), (2010).*200 logopedskih igara.* Buševec: Planet Zoe.

41. Slunjski, E. (2016). *Izvan okvira 2.* Zagreb: Element.

42. Slunjski, E. (2015). *Izvan okvira.* Zagreb: Element.

43. Slunjski,E.(2013).*Biblioteka „ Kako djetetu pomoći da...* ".Zagreb: Element.

44. Slunjski, E.(2013). *Integrirani predškolski kurikulum- rad djece na projektima.* Zagreb: Mali profesor.

45. Slunjski,E. (2012). *Tragovima dječjih stopa.* Zagreb: Profil knjiga d.o.o.

46. Slunjski, E. (2011).*Kad djeca istražuju.* Varaždin:Stanek.

47. Slunjski, E. (2011). *Kurikulum ranog odgoja- istraživanje i konstrukcija.* Zagreb: Školska knjiga.

48. Slunjski,E. (2008).*Dječji vrtić, zajednica koja uči.* Zagreb: Spektar Media.

49. Slunjski,E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću – organizaciji koja uči.* Zagreb: Mali profesor.

50. Slunjski, E. (2003).*Devet lica jednog odgajatelja/roditelja.* Zagreb: Mali profesor.

51. Slunjski, E. (2003).*Kako djeca pišu, broje, računaju.* Varaždin: Stanek.

52. Slunjski, E. (2003). *Neobične igre običnim materijalima.* Varaždin: Stanek.

53. Starc, B., „i sur." (2004).*Osobine i psihološki uvjeti djeteta predškolske dobi.* Zagreb, Golden marketing- Tehnička knjiga.

54. Szanton, E.S. (2000). *Kurikulum za jaslice.* Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak za promicanje kvalitete življenja djece i obitelji.

55. Tkačenko, T. (2012). *Velika knjiga aktivnosti i vježbi ta razvoj fine motorike.* Zagreb: Planet Zoe.

56. Vaskevich, E. (2011). *Velika knjiga razvojnih aktivnosti: od rođenja do 3 godine.* Zagreb: Planet Zoe.

57. Velički, V., Katarinčić, I. (2011). *Stihovi u pokretu: Malešnice i igre prstima kaopoticaj govora.* Zagreb: Alfa.

58. Vučinić, Ž. (2001). *Kretanje je djetetova radost.* Zagreb: Foma.

12.2. POPIS LITERATURE

[1.] Milanović, M., Stričević, I., Maleš, D., Sekulić- Majurec, A. (2001). *Skrb za dijete i poticanje ranog razvoja djeteta u Republici Hrvatskoj.* Zagreb: Zrnoprint.

[2.] Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe. *Narodne novine* br. 63/08, 90/10.

[3.]Konvencija o pravima djeteta (2001) Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

[4.] Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014)Zagreb:Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.

[5.] Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obavezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011) Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.

[6.] Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava (1999) Zagreb: Vlada Republike Hrvatske.

[7.] Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću. *Narodne novine*, br. 83/01.

[8.] Pravilnik o obrascima zdravstvene dokumentacije djece predškolske dobi i evidencije u dječjem vrtiću. *Narodne novine*, br.114/02.

[9.] Pravilnik o vrsti stručne spreme stručnih djelatnika te vrsti i stupnju stručne spreme ostalih djelatnika u dječjem vrtiću. *Narodne novine,* br.133/97.

[10.] Prehrambeni standard za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću- jelovnici i normativi (2007). Zagreb: Hrvatska udruga medicinskih sestara, Podružnica medicinskih sestara Dječjih vrtića grada Zagreba, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport.

[11.] Prijedlog koncepcije razvoja predškolskog odgoja. *Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture RH,* broj 7/8, 1991.

[12.] Program zdravstvene zaštite djece i higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima. *Narodne novine*, br. 105/02, 55/06, 121/07.

[13.] Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece. *Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete*, br. 7/8, 1991.

[14.]Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju. *Narodne novine*, br. 10/97, 107/07, 94/13.

[15.] Agencija za odgoj i obrazovanje (2010). Upute za pisanje programa u svrhu provođenja postupka verifikacije [datoteka s podacima]. Dostupno na mrežnim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje: http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=1441:upute-za-pisanje-programa-za-rad-s-djecom-predkolske-dobi&catid=87:opce-obavijesti&Itemid=328